

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Επαγγέλματα καθήκοντα και δεξιότητες στην Ελλάδα (2011-2022)

Συγγραφείς: Άγγελος Ευστράτογλου & Γιώργος Κρητικίδης

1. Εισαγωγή

Οι μεταβολές της απασχόλησης στα επαγγέλματα συνιστούν ένα διαρκές και ιδιαίτερα ενδιαφέρον φαινόμενο. Οι παράγοντες που επιδρούν στις μεταβολές αυτές μπορεί να διακριθούν σε δύο κατηγορίες: η πρώτη αφορά παράγοντες που επιδρούν στο σκέλος της ζήτησης εργασίας, όπως η ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες και η τεχνολογία· η δεύτερη σε παράγοντες που επιδρούν στην προσφορά εργασίας, όπως το εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού και η μετανάστευση¹. Οι παράγοντες αυτοί επιδρούν όχι μόνο στα μεγέθη των επαγγεμάτων και στην αλλαγή της διάρθρωσής τους, αλλά και στο περιεχόμενό τους, σε καθήκοντα, εργασιακές δραστηριότητες και δεξιότητες. Ασκούν δηλαδή ταυτόχρονα ποσοτικές και ποιοτικές επιδράσεις.

ΜΑΪΟΣ 2023

ΚΠ-09

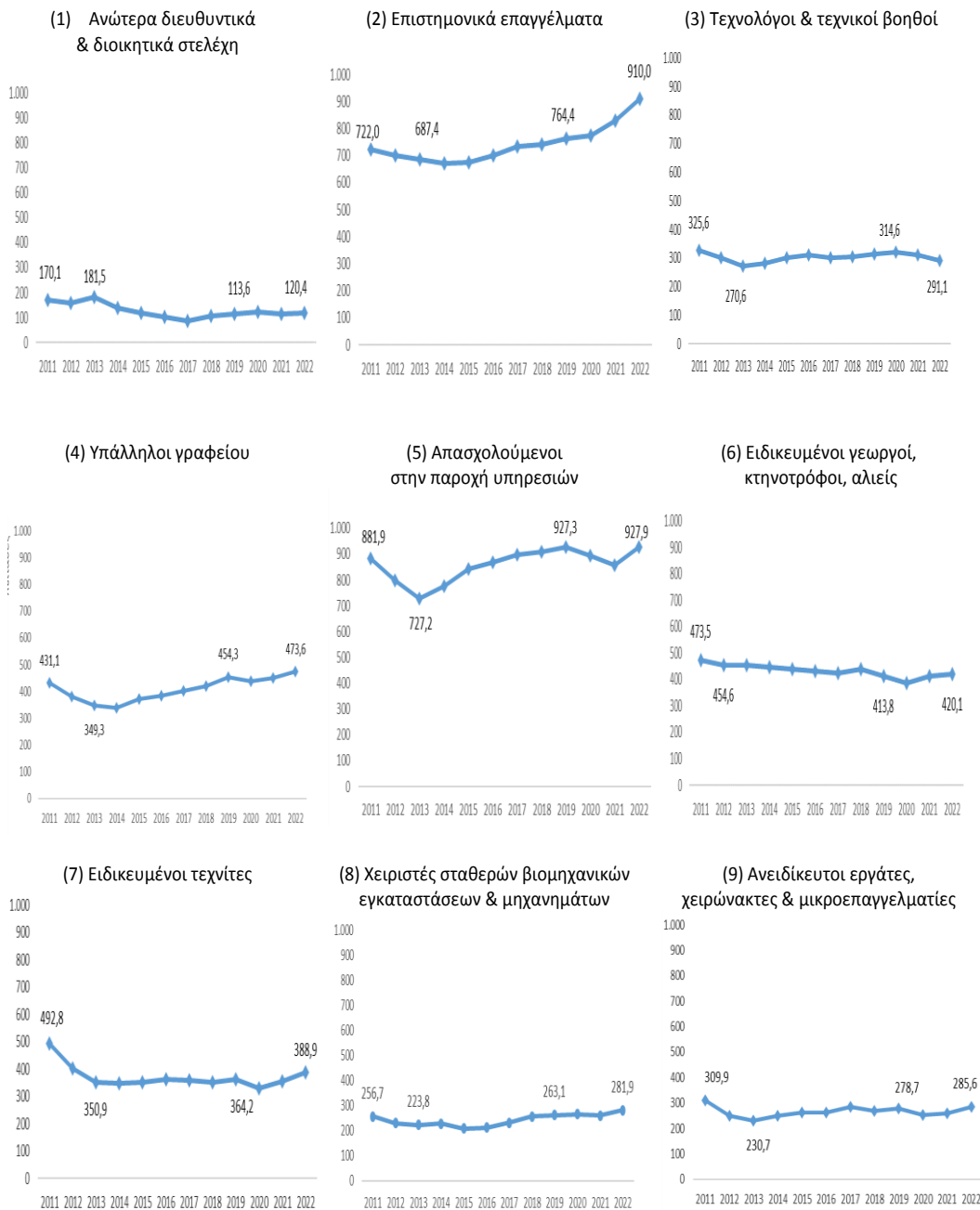
¹ Για μια εκτενέστερη ενασχόληση με τους παράγοντες αυτούς και με τον βαθμό επίδρασής τους στην αλλαγή της διάρθρωσης των επαγγεμάτων στην Ευρώπη βλ. Oesch (2013), ενώ για μια ευρύτερη επισκόπηση των παραγόντων που επιδρούν στη μεταβολή της φύσης των εργασιών και της οικονομικής δραστηριότητας εν γένει στο World Economic Forum (2016). Για τη χώρα μας και τις επιδράσεις της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες και των τεχνολογικών μεταβολών στις μεταβολές της απασχόλησης στα επαγγέλματα βλ. στα Ευστράτογλου (2017) και Ευστράτογλου και Κρητικίδης (2022).

2. Εξελίξεις στα βασικά επαγγέλματα (2011-2022)

Στην πρόσφατη δωδεκαετία στη χώρα μας (2011-2022), που χαρακτηρίζεται από μια περίοδο (2011-2013) μεγάλης ύφεσης της οικονομίας και μείωσης της απασχόλησης, μια περίοδο (2014-2019) ελαφράς ανάκαμψης της οικονομίας και αύξησης της απασχόλησης, και μια περίοδο (2020-2022) σημαντικών επιδράσεων της πανδημίας COVID-19, οι διαφοροποιήσεις στα επαγγέλματα υπήρξαν ιδιαίτερα σημαντικές. Η συνολική απασχόληση την περίοδο αυτή αυξήθηκε κατά 1,1%, με τη δημιουργία 43.100 νέων θέσεων εργασίας και τον αριθμό των απασχολούμενων το 2022 να διαμορφώνεται στα 4.165.600 άτομα. Στις βασικές κατηγορίες επαγγελμάτων (μονοψήφιος κωδικός ταξινόμησης ISCO 08), τα επαγγέλματα ήταν μοιρασμένα ανάμεσα σε αυτά που αύξησαν και σε αυτά που μείωσαν την απασχόλησή τους (Διάγραμμα 1).² Τις μεγαλύτερες αυξήσεις εμφάνισαν τα (2) επιστημονικά επαγγέλματα (25,4%) και ακολούθησαν οι (4) υπάλληλοι γραφείου (10,1%), οι (8) χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μηχανημάτων (9,8%), τα (0) πρόσωπα που δεν μπορούν να καταταγούν (8,3%) και οι (5) απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών (5,1%). Τις μεγαλύτερες μειώσεις εμφάνισαν οι (7) ειδικευμένοι τεχνίτες (29,5%) και τα (1) ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη (29,2%), ενώ ακολούθησαν οι (6) ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι και αλιείς (12,2%), οι (3) τεχνολόγοι και τεχνικοί βοηθοί (11,3%) και οι (9) ανειδίκευτοι εργάτες (9,0%).

² Στο Διάγραμμα 1 για λόγους απεικόνισης δεν εμφανίζεται η κατηγορία των (0) προσώπων που δεν μπορούν να καταταγούν.

Διάγραμμα 1: Διαχρονική εξέλιξη απασχόλησης στα επαγγέλματα (2011-2022, σε χιλιάδες άτομα)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνες Εργατικού Δυναμικού

Η σημαντική αύξηση των (2) επιστημονικών επαγγελμάτων αναμφίβολα συνιστά θετικό φαινόμενο. Ωστόσο, η σημασία του θα πρέπει να γίνει αποδεκτή με επιφυλάξεις λόγω του ιδιαίτερα υψηλού ποσοστού της οριζόντιας και της κάθετης αναντιστοιχίας (υπερεκπαίδευσης)³, που καταδεικνύουν υψηλούς αριθμούς αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι απασχολούνται αφενός σε θέσεις εργασίας διαφορετικές από το αντικείμενο των σπουδών τους, αφετέρου σε θέσεις εργασίας που απαιτούν χαμηλότερα εκπαιδευτικά προσόντα. Και οι δύο αυτές καταστάσεις συνδέονται με απώλειες δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και με χαμηλότερη παραγωγικότητα της εργασίας. Η μείωση των (7) ειδικευμένων τεχνιτών και των (3) τεχνολόγων και τεχνικών βοηθών με την παράλληλη αύξηση των (8) χειριστών σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μηχανημάτων θα μπορούσε να ειπωθεί ότι συνιστούν αντιφατικές εξελίξεις, που κατά πάσα πιθανότητα συνδέονται με διεργασίες στο εσωτερικό του ευρύτερου βιομηχανικού τομέα της χώρας⁴ όσο και με διαδικασίες εκμηχάνισης του τομέα των υπηρεσιών⁵. Οι αυξήσεις στους (4) υπαλλήλους γραφείου και στους (5) απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών, παρά τις επιμέρους διακυμάνσεις τους, θα μπορούσαν να θεωρηθούν αναμενόμενες λόγω της ολοένα αυξανόμενης παρουσίας του τομέα των υπηρεσιών. Η μείωση των (6) ειδικευμένων γεωργών, κτηνοτρόφων και αλιέων είναι διαρκής και οφείλεται, εν μέρει τουλάχιστον, στην ηλικιακή διάρθρωση των απασχολουμένων του επαγγέλματος, ενώ η ελαφρά ανάκαμψή τους την τελευταία διετία (2021-2022) –στον βαθμό που δεν είναι συγκυριακή– υποδηλώνει την αντιστροφή μιας τάσης μείωσης της απασχόλησής τους που διήρκησε δεκαετίες.

Οι μεταβολές αυτές έχουν οδηγήσει και σε αλλαγές στη διάρθρωση των επαγγελμάτων (Διάγραμμα 2). Οι πιο αξιοσημείωτες αφορούν την αύξηση της συμμετοχής των (2) επιστημονικών επαγγελμάτων από 17,5% το 2011 σε 21,8% το 2022, με παραπάνω από ένα στα πέντε

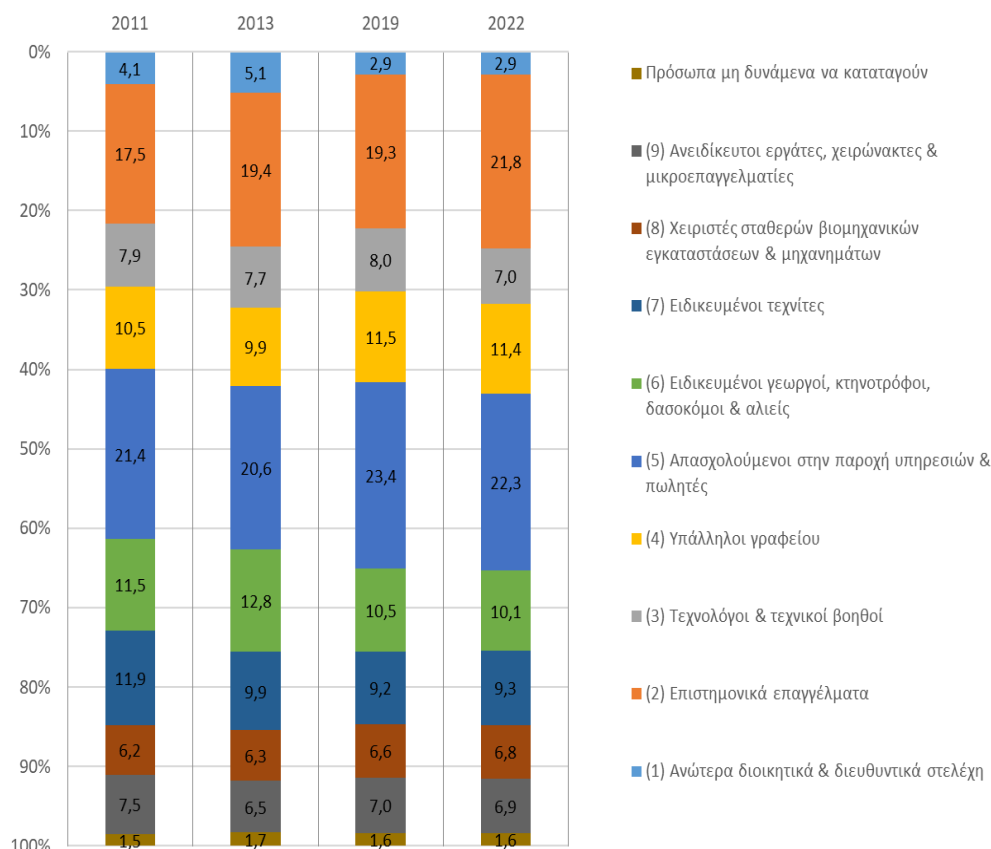
³ Η οριζόντια αναντιστοιχία το 2019 ανερχόταν σε 28,9%, αυξημένη σε σχέση με την ίδια (24,6%) το 2014 (ΚΑΝΕΠ, 2022), ενώ η κάθετη αναντιστοιχία (υπερεκπαίδευση) ανερχόταν το 2021 σε 32,0%, αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη (26,7%) του 2014 (μετρήσεις δικές μας).

⁴ Για τις εξελίξεις του ευρύτερου βιομηχανικού τομέα της χώρας στην περίοδο 2008-2018 βλ. Ευστράτογλου και Κρητικίδης (2020).

⁵ Τις τελευταίες δεκαετίες οι εξελίξεις στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας συνδέονται με δύο φαινόμενα. Το πρώτο αφορά την ολοένα αυξανόμενη συμμετοχή των υπηρεσιών στον δευτερογενή τομέα (φαινόμενο της τριτογενοποίησης της βιομηχανίας ή του δευτερογενούς τομέα) και το δεύτερο στην ολοένα αυξανόμενη εκμηχάνιση, με τη βοήθεια κυρίως των υπολογιστών, των υπηρεσιών (δευτερογενοποίηση των υπηρεσιών ή του τριτογενούς τομέα). Βλ. ενδεικτικά Gershuny and Miles (1983).

άτομα σήμερα να εργάζεται σε επιστημονικά επαγγέλματα, και στη μείωση των (7) ειδικευμένων τεχνιτών από 11,9% σε 9,3%, που αναμένεται να οφείλεται στη γενικότερη βιομηχανική οπισθοχώρηση της χώρας, των (6) ειδικευμένων γεωργών, κτηνοτρόφων και αλιέων από 11,5% σε 10,1% και των (1) ανώτερων διευθυντικών και διοικητικών στελεχών από 4,1% σε 2,9%.

Διάγραμμα 2: Διάρθρωση επαγγελμάτων 2011-2022 (%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνες Εργατικού Δυναμικού

Το θέμα που εγείρεται άμεσα από τις μεταβολές αυτές είναι το κατά πόσο οι εξελίξεις κινούνται προς μια κατεύθυνση δημιουργίας μιας πιο ευνοϊκής για το ανθρώπινο δυναμικό διάρθρωσης των επαγγελμάτων με την ενίσχυση εκείνων των επαγγελμάτων που διαμορφώνουν καλύτερες συνθήκες απασχόλησης, μεγαλύτερη

σταθερότητα και ασφάλεια⁶, υψηλότερους μισθούς και προϋποθέσεις διαμόρφωσης καριέρας. Συνθήκες που, πέραν των άλλων, μπορεί να συμβάλουν στην αποκλιμάκωση του φαινομένου της διαρροής ανθρώπινου δυναμικού με υψηλά εκπαιδευτικά προσόντα (brain drain), και στη βελτίωση της οριζόντιας και της κάθετης αναντιστοιχίας του ανθρώπινου δυναμικού.

3. Οι εξελίξεις των επαγγελμάτων στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας

Οι μεταβολές αυτές της απασχόλησης στα επαγγέλματα υπήρξαν αποτέλεσμα των επιμέρους εξελίξεων και μεταβολών των επαγγελμάτων μέσα στους κλάδους⁷. Κάθε κλάδος χρησιμοποιεί ένα φάσμα επαγγελμάτων, με μεγαλύτερες συγκεντρώσεις σε εκείνα τα επαγγέλματα που συνδέονται στενά με τις οικονομικές δραστηριότητες του κλάδου (π.χ. στη γεωργία αγρότες, στη μεταποίηση τεχνίτες και χειριστές μηχανημάτων, στην υγεία γιατροί και νοσηλεύτες) και σε άλλα που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της παραγωγικής διαδικασίας του κλάδου. Κατά συνέπεια, μέσα σε κάθε κλάδο διαμορφώνεται ένα επαγγελματικό πρότυπο αποτελούμενο από κύρια και δευτερεύοντα ως προς την έκταση της απασχόλησής τους επαγγέλματα, που με βάση τις οικονομικές και τις κοινωνικές διεργασίες διαφοροποιείται τόσο ως προς την έκτασή του όσο και ως προς τη διάρθρωσή του.

⁶ Από τα επαγγέλματα που αύξησαν τη συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση μόνο τα (2) επιστημονικά επαγγέλματα εμφανίζουν σχετικά περιορισμένο βαθμό διακινδύνευσης των καθηκόντων τους από μια δυνητική αυτοματοποίηση, που κυμαίνεται μεταξύ 2,1% και 11,0%. Οι (5) απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών, οι (4) υπάλληλοι γραφείου και οι (8) χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μηχανημάτων εμφανίζουν υψηλότερο βαθμό, που κυμαίνεται μεταξύ 1,7% και 16,5% για τους πρώτους, 5,8% και 19,9% για τους δεύτερους και 6,8% και 20,3% για τους τρίτους. Από τα επαγγέλματα που μείωσαν τη συμμετοχή τους οι (7) ειδικευμένοι τεχνίτες εμφανίζουν σχετικά χαμηλό βαθμό διακινδύνευσης, που κυμαίνεται μεταξύ 2,0% έως 12,2%, οι (6) ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι και αλιείς υψηλότερο, μεταξύ 2,1% και 18,4%, οι (3) τεχνικοί μεταξύ 2,2% και 21,1% και οι (9) ανειδίκευτοι εργάτες τον υψηλότερο από όλα τα επαγγέλματα που κυμαίνεται μεταξύ 5,6% και 29,2% (Λαπατσιώρας κ.ά., 2020), παρέχοντας ενδείξεις του βαθμού σταθερότητας και ασφάλειας των εργασιών στα συγκεκριμένα επαγγέλματα.

⁷ Η ανάλυση της απασχόλησης στους κλάδους και στα επαγγέλματα γίνεται συνήθως ξεχωριστά για λόγους που συνδέονται με τους στόχους, τις μεθόδους ανάλυσης και τη διαθεσιμότητα των στατιστικών δεδομένων. Ωστόσο, η από κοινού ανάλυση εμφανίζει σημαντικά πλεονεκτήματα και περισσότερη πληροφόρηση αναφορικά με τις εξελίξεις στη δομή της απασχόλησης και στις αγορές εργασίας, συνδυάζοντας τα πλεονεκτήματα των ξεχωριστών αναλύσεων και επιτρέπει τη θεώρηση των χαρακτηριστικών τόσο των απασχολούμενων όσο και των θέσεων εργασίας.

Με βάση τα παραπάνω, διαπιστώνεται ότι η αύξηση των (2) επιστημονικών επαγγελμάτων οφείλεται στους κλάδους των οποίων οι απαιτήσεις για επιστημονικά επαγγέλματα ήταν αυξημένες, όπως η υγεία και κοινωνική μέριμνα (αύξηση κατά 87.677), οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (32.477), η ενημέρωση και επικοινωνία (26.835), η εκπαίδευση (25.382), η μεταποίηση (16.105) και άλλοι κλάδοι με χαμηλότερες απαιτήσεις (Πίνακας 1). Υπήρξαν ωστόσο και κλάδοι που μείωσαν τις απαιτήσεις τους για (2) επιστημονικά επαγγέλματα, όπως οι τράπεζες και ασφάλειες (μείωση κατά 14.781), η δημόσια διοίκηση (5.728), οι κατασκευές (3.037) και άλλοι κλάδοι με χαμηλότερες μειώσεις.

Η αύξηση των (4) υπαλλήλων γραφείου υπήρξε το αποτέλεσμα έντονων διαφοροποιήσεων μέσα στους κλάδους με τις μεγαλύτερες αυξήσεις να εντοπίζονται στους κλάδους των επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων (14.393), των ξενοδοχείων – εστιατορίων (11.816), της μεταποίησης (11.423) και της υγείας και κοινωνικής μέριμνας (10.473) και χαμηλότερες σε άλλους κλάδους. Σημαντικές μειώσεις στις απαιτήσεις τους για υπαλλήλους γραφείου εμφάνισαν οι κλάδοι των τραπεζών – ασφαλειών (22.717), της δημόσιας διοίκησης (8.550), των τεχνών, διασκέδασης και ψυχαγωγίας (5.572) και άλλοι κλάδοι με χαμηλότερες μειώσεις.

Πίνακας 1: Μεταβολές απασχόλησης επαγγελμάτων στους κλάδους (2011-2022)

Κλάδος / Επάγγελμα	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	Σύνολο
Α Γεωργία, Κτηνοτροφία, Αλιεία	208	1.700	-101	2.259	1.327	-54.729	536	390	2.251	-62	-46.221
Β Ορυχεία – Λατομεία	-230	1	99	291	927	0	-488	1.150	491	0	2.241
Γ. Μεταποίηση	-3.613	16.105	2.762	11.423	25.338	-166	-65.232	-9.062	19.055	0	-3.390
Δ. Ηλεκτρισμός – Φυσικό Αέριο	2.310	2.881	-726	3.637	141	566	528	-1.067	1.585	0	9.855
Ε. Υδρευση – Επεξεργασία Λυμάτων	215	3.427	-660	2.572	920	0	1.105	2.197	-519	0	9.257
Ζ. Κατασκευές	-2.615	-3.037	-1.774	-2.515	367	-86	-74.110	-8.622	-16.830	0	-109.222
Η. Χονδρικό – Λιανικό Εμπόριο	-26.371	7.497	4.266	5.169	-68.129	994	17.739	12.076	803	0	-45.956
Θ. Μεταφορά – Αποθήκευση	3.253	-713	1.722	715	6.119	524	-1.718	-4.005	-2.435	526	3.988
Ι. Ξενοδοχεία – Εστιατόρια	-26.352	2.388	1.322	11.816	59.637	-297	2.145	24.173	21.880	0	96.712
Κ Ενημέρωση – Επικοινωνία	-309	26.835	-3.784	-1.625	3.712	849	4.505	-1	640	0	30.822
Λ. Τράπεζες – Ασφάλειες	-3.401	-14.781	5.877	-22.717	-770	-2.695	-352	-334	-990	0	-40.163
Μ. Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας	1.175	454	2.112	2.715	60	0	0	368	0	0	6.884
Ν. Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές Δραστηριότητες	-16	32.477	832	14.393	-14	0	3.465	1.847	-515	0	52.469
Ξ. Διοικητικές & Υποστηρικτικές Δραστ.	-1.567	1.991	4.538	5.239	4.560	1.612	409	3.069	-8.031	0	11.820
Ο. Δημόσια Διοίκηση, Άμυνα, Υποχρεωτική Κοινωνική Ασφάλιση	1.266	-5.728	-8.860	-8.550	11.522	430	3.804	3.249	4.950	5.140	7.223
Π. Εκπαίδευση	2.114	25.382	1.185	7.537	-3.563	319	191	903	6.178	-2	40.244
Ρ. Υγεία – Κοινωνική Μέριμνα	3.412	87.677	-52.134	10.473	-634	-263	1.615	-2.157	-207	-225	47.557
Σ. Τέχνες, Διασκέδαση, Ψυχαγωγία	1.423	824	8.995	-5.572	1.277	-274	825	213	2.546	0	10.257
Τ Άλλες Δραστ. Παροχής Υπηρεσιών	-665	1.157	-1.314	2.733	-1.046	-184	724	471	138	0	2.014
Υ. Νοικοκυριά ως Εργοδότες	0	2.078	255	0	3.865	-35	363	0	-55.442	0	-48.916
Φ. Δραστηριότητες Ετερόδικων Οργανισμών & Φορέων	103	-917	969	1.310	394	0	0	-238	107	0	1.728
Σύνολο	-49.660	187.978	-34.419	42.582	46.010	-53.435	-103.946	25.252	-24.345	5.377	43.031

Η αύξηση των *(5) απασχολούμενων παροχής υπηρεσιών* οφείλεται κυρίως σε αυξημένες απαιτήσεις στους κλάδους των ξενοδοχείων – εστιατορίων (59.637), της μεταποίησης (25.338) και της δημόσιας διοίκησης (11.522) και δευτερευόντως σε άλλους κλάδους, ενώ ιδιαίτερα υψηλή μείωση εμφάνισε ο κλάδος του λιανικού και χονδρικού εμπορίου (68.129) και χαμηλότερες μειώσεις άλλοι κλάδοι.

Η αύξηση των *(8) χειριστών σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μηχανημάτων* οφείλεται κυρίως στους κλάδους των ξενοδοχείων – εστιατορίων (24.173) και του χονδρικού και λιανικού εμπορίου (12.076) και σε χαμηλότερο βαθμό σε άλλους κλάδους, ενώ η μείωσή τους στους κλάδους της μεταποίησης (9.062), των κατασκευών (8.622), της μεταφοράς και αποθήκευσης (4.005) και σε μικρότερο βαθμό σε άλλους κλάδους. Οι μειώσεις της απασχόλησής τους στους κλάδους αυτούς αναμένεται να συνδέονται με τις διαδικασίες οπισθοχώρησης του ευρύτερου βιομηχανικού τομέα, ενώ οι αυξήσεις τους στους κατεχορήν κλάδους των υπηρεσιών στις διαδικασίες εκμηχάνισης του τομέα των υπηρεσιών.

Η μείωση των *(3) τεχνολόγων και τεχνικών βοηθών* οφείλεται κυρίως στον κλάδο της υγείας και κοινωνικής μέριμνας, στον οποίο οι απασχολούμενοι στο επάγγελμα αυτό μειώθηκαν κατά 52.134 άτομα⁸, δευτερευόντως στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης, με μείωση κατά 8.860 άτομα, και σε άλλους κλάδους, που εμφάνισαν χαμηλότερες μειώσεις. Αυξήθηκαν ωστόσο σε κλάδους όπως οι τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία (8.995 άτομα), οι τράπεζες και ασφάλειες (5.887), οι διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες (4.538), το εμπόριο (4.266), η μεταποίηση και άλλοι κλάδοι, που παρουσίασαν χαμηλότερες αυξήσεις.

Η μείωση των *(6) ειδικευμένων γεωργών κτηνοτρόφων και αλιέων* οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στον κλάδο της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, με απώλειες 54.729 απασχολούμενων, με τις περιορισμένες τους μειώσεις σε άλλους κλάδους να υποδηλώνουν διαφορετικές συνθήκες άσκησης του επαγγέλματός τους.

Η μείωση των *(7) ειδικευμένων τεχνικών* οφείλεται κυρίως στους κλάδους των κατασκευών, με απώλειες 74.110 απασχολούμενων, και της μεταποίησης, με απώλειες 65.232 απασχολούμενων, και δευτερευόντως σε άλλους κλάδους, με πολύ περιορισμένες μειώσεις.

⁸ Η μείωση αυτή ενδέχεται ωστόσο να μην ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και να οφείλεται σε ζητήματα καταγραφής, με ένα τμήμα των (3) τεχνολόγων και τεχνικών βοηθών να καταγράφεται στα (2) επιστημονικά επαγγέλματα, που εμφάνισαν ιδιαίτερα μεγάλη αύξηση.

Ωστόσο, εμφάνισαν αύξηση στο εμπόριο (17.739), στην ενημέρωση και επικοινωνία (4.505), στη δημόσια διοίκηση (3.804), στις επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (3.465), γεγονός που και εδώ αναμένεται να συνδέεται με διαδικασίες εκμηχάνισης των υπηρεσιών και σε άλλους κλάδους με μικρότερες αυξήσεις.

Τέλος ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασαν οι εξελίξεις στους (9) *ανειδίκευτους εργατές*, οι οποίοι εμφάνισαν μεγάλη μείωση στον κλάδο των νοικοκυριών ως εργοδοτών (55.442 απασχολούμενοι) και ταυτόχρονα μετακίνηση από τον κλάδο των κατασκευών (μείωση κατά 16.830 απασχολούμενους) στον κλάδο της μεταποίησης (αύξηση κατά 19.055). Μείωση επίσης εμφάνισαν και στον κλάδο των διοικητικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών (8.031 απασχολούμενοι) και χαμηλότερες μειώσεις σε άλλους κλάδους. Πέραν της αύξησής τους στον κλάδο της μεταποίησης, σημαντική αύξηση εμφάνισαν και στον κλάδο των ξενοδοχείων – εστιατορίων κατά 21.880 απασχολούμενους, στην εκπαίδευση (6.178), στη δημόσια διοίκηση (4.950) και χαμηλότερες αυξήσεις σε άλλους κλάδους. Ειδικότερα στη μεταποίηση η αύξηση των ανειδίκευτων εργατών σε συνδυασμό με τη σημαντική μείωση των ειδικευμένων τεχνικών (υποκατάσταση ειδικευμένων από ανειδίκευτους) υποδηλώνει τόσο διαδικασίες αποειδίκευσης⁹ όσο και την ύπαρξη, από πλευράς επιχειρήσεων, πολιτικών μείωσης του εργατικού κόστους, στον βαθμό στον οποίο οι ανειδίκευτοι αμείβονται με χαμηλότερο μισθό συγκριτικά με τους ειδικευμένους τεχνίτες¹⁰.

4. Οι εξελίξεις στα αναλυτικά επαγγέλματα 2011-2022

Ιδιαίτερο ασφαλώς ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εξελίξεις στα αναλυτικά επαγγέλματα καθώς πέραν της μεγαλύτερης πληροφόρησης και των άλλων πλεονεκτημάτων που παρέχουν, μέσα σε αυτά τα άτομα αναγνωρίζουν με μεγαλύτερη ευχέρεια και σαφήνεια τον εαυτό τους. Οι εξελίξεις στα αναλυτικά (σε διψήφιο κωδικό ταξινόμησης)

⁹ Οι διαδικασίες αυτές αναμένεται να συνδέονται και με τη σημαντική μείωση των επενδύσεων στον κλάδο της μεταποίησης και με τη χαμηλή τεχνολογική εξειδίκευση των περισσότερων επιμέρους κλάδων της.

¹⁰ Παρεμφερείς διαπιστώσεις μπορεί να υποστηριχθούν και στον κλάδο των ξενοδοχείων –εστιατορίων, όπου η περιορισμένη αύξηση των επιστημονικών επαγγελματιών συνοδεύεται από ιδιαίτερα μεγάλη αύξηση των ανειδίκευτων εργατών.

επαγγέλματα για το υπό ανάλυση χρονικό διάστημα παρουσιάζονται στα Διαγράμματα 3 και 4. Από το Διάγραμμα 3 γίνεται φανερό ότι τα επαγγέλματα μπορεί να ενταχθούν σε τρεις ομάδες, με την πρώτη να περιλαμβάνει τα επαγγέλματα με υψηλούς ρυθμούς αύξησης, τη δεύτερη αυτά που εμφάνισαν υψηλούς ρυθμούς μείωσης και την τρίτη τα επαγγέλματα που εμφάνισαν χαμηλούς ρυθμούς αύξησης και μείωσης της απασχόλησής τους.

Στην πρώτη ομάδα εντάσσονται εννέα επαγγέλματα (άνω τεταρτημόριο του Διαγράμματος 3) με ρυθμό αύξησης της απασχόλησής τους άνω του 20,0%. Περιλαμβάνει διάφορες κατηγορίες επαγγελματιών (στην πλειονότητά τους επιστημονικών επαγγελμάτων), που απασχολούν ανθρώπινο δυναμικό με υψηλά εκπαιδευτικά προσόντα και υψηλούς μισθούς, αλλά και επαγγέλματα όπως οι (53) απασχολούμενοι στην παροχή ατομικής φροντίδας, οι (94) βοηθοί παρασκευής φαγητού και οι (96) συλλέκτες απορριμμάτων και άλλοι ανειδίκευτοι εργάτες, στα οποία απασχολείται ανθρώπινο δυναμικό με μεσαία (το πρώτο) και χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα και χαμηλούς μισθούς.

Στη δεύτερη ομάδα εντάσσονται επτά επαγγέλματα (κάτω τεταρτημόριο του Διαγράμματος 3) με ρυθμό μείωσης της απασχόλησής τους άνω του 20,0%. Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται κυρίως τεχνικά επαγγέλματα αλλά και επαγγέλματα των υπηρεσιών όπως οι (14) διευθυντές ξενοδοχείων – εστιατορίων και επιχειρήσεων εμπορίου¹¹ και οι (44) άλλοι υπάλληλοι γραφείου, με το σύνολο των επαγγελμάτων της ομάδας αυτής¹² να απασχολεί ανθρώπινο δυναμικό με μεσαία και χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα και μεσαίους και χαμηλούς μισθούς.

¹¹ Οι (14) διευθυντές ξενοδοχείων – εστιατορίων και επιχειρήσεων εμπορίου συνιστούν τη μοναδική επαγγελματική κατηγορία των (1) ανώτερων διευθυντικών και διοικητικών στελεχών και των (2) επαγγελματιών με μεσαία εκπαιδευτικά προσόντα που ωστόσο αμείβονται με υψηλούς για τα δεδομένα της χώρας μας μισθούς (μέσος μισθός το 2021 στα 1.375 ευρώ).

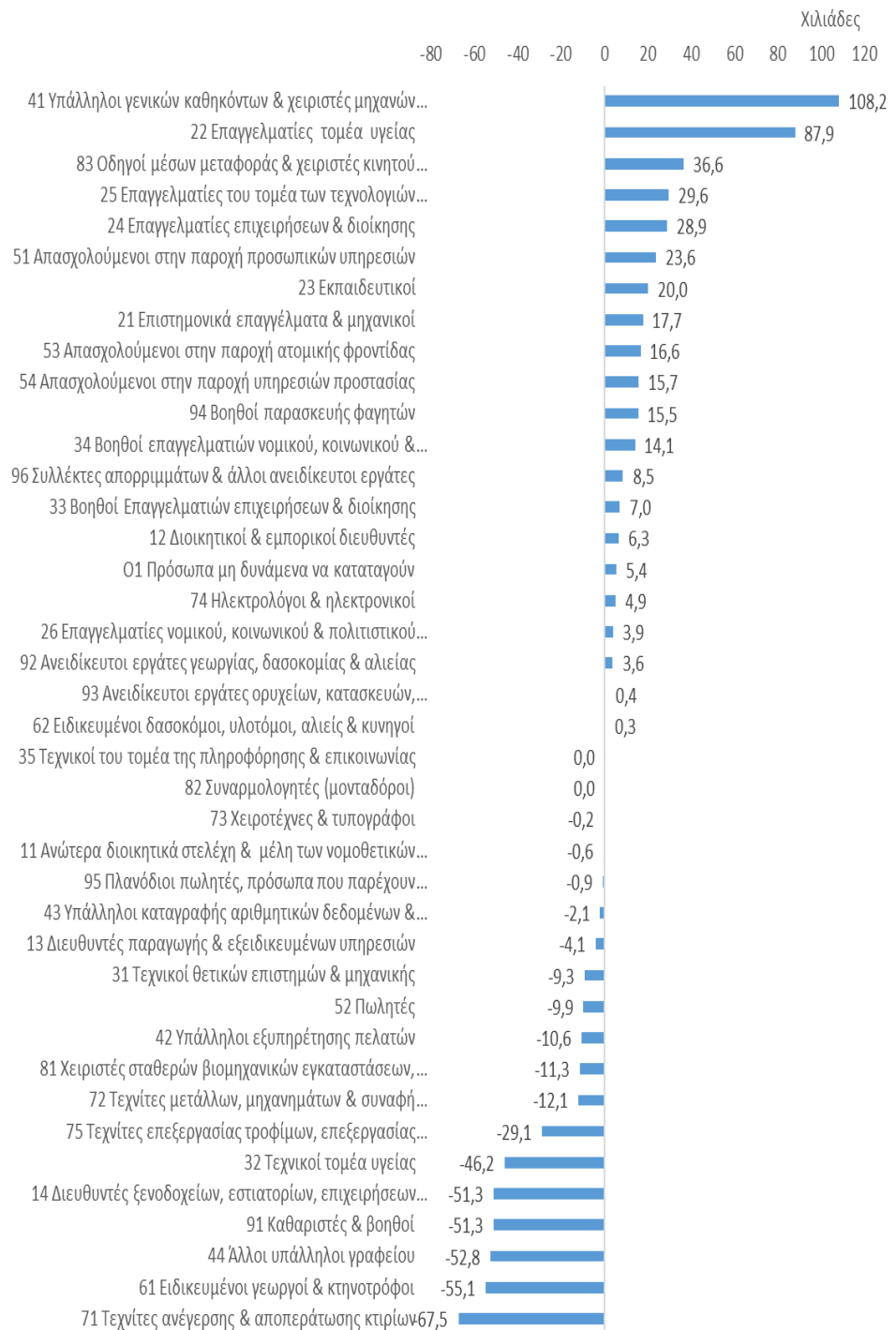
¹² Κι εδώ χρειάζεται να επισημανθεί ότι η μείωση των (32) τεχνικών του τομέα υγείας, επαγγέλματος που εντάσσεται στην ευρύτερη κατηγορία των (3) τεχνολόγων και τεχνικών βοηθών, αναμένεται να μη συνιστά πραγματικό γεγονός, αλλά να οφείλεται σε ζητήματα ταξινόμησης και καταγραφής των στατιστικών δεδομένων.

Διάγραμμα 3: Ρυθμός μεταβολής απασχόλησης στα επαγγέλματα (2011-2022)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνες Εργατικού Δυναμικού

Διάγραμμα 4: Δημιουργία και καταστροφή θέσεων εργασίας στα επαγγέλματα (2011-2022)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνες Εργατικού Δυναμικού

Στην τρίτη ομάδα εντάσσονται 24 επαγγέλματα (ενδιάμεσα τεταρτημόρια του Διαγράμματος 3) με ρυθμό αύξησης ή μείωσης της απασχόλησής τους χαμηλότερο του 20,0%. Τα επαγγέλματα της ομάδας αυτής καλύπτουν όλο το φάσμα ως προς τα εκπαιδευτικά προσόντα του ανθρώπινου δυναμικού τους αλλά και όλο το φάσμα ως προς το ύψος των μισθών και είναι σχεδόν ισότιμα μοιρασμένα ανάμεσα σε αυτά που αύξησαν και αυτά που μείωσαν την απασχόλησή τους.

Κατά παρόμοιο τρόπο τρεις ομάδες επαγγελματιών μπορεί να διακριθούν και με βάση τα δεδομένα του Διαγράμματος 4. Στην πρώτη εντάσσονται τα επαγγέλματα στα οποία δημιουργήθηκε μεγάλος αριθμός νέων θέσεων εργασίας, στη δεύτερη επαγγέλματα στα οποία χάθηκε μεγάλος αριθμός θέσεων εργασίας και στην τρίτη τα επαγγέλματα στα οποία δημιουργήθηκε και χάθηκε σχετικά περιορισμένος αριθμός θέσεων εργασίας.

Στην πρώτη ομάδα με δημιουργία άνω των 20.000 χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας εντάσσονται επτά επαγγέλματα. Σε αυτή περιλαμβάνονται κυρίως επαγγελματίες αλλά και (41) υπάλληλοι γενικών καθηκόντων, επάγγελμα στο οποίο δημιουργήθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός (108.200) νέων θέσεων εργασίας, (83) οδηγοί μέσων μεταφοράς και χειριστές κινητού εξοπλισμού και (51) απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών. Και οι τέσσερις κατηγορίες των (2) επαγγελματιών της ομάδας αυτής απασχολούν ανθρώπινο δυναμικό με υψηλά εκπαιδευτικά προσόντα και υψηλούς μισθούς, σε αντίθεση με τις άλλες τρεις, που απασχολούν ανθρώπινο δυναμικό με μεσαία και χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα και μεσαίους μισθούς.

Στη δεύτερη ομάδα εντάσσονται επτά επαγγέλματα με απώλειες άνω των 20.000 χιλιάδων θέσεων εργασίας. Πρόκειται κυρίως για τεχνικά επαγγέλματα με μόνο τους (14) διευθυντές ξενοδοχείων – εστιατορίων και επιχειρήσεων εμπορίου και τους (44) άλλους υπαλλήλους γραφείου να συγκαταλέγονται ανάμεσά τους, που απασχολούν ανθρώπινο δυναμικό με μεσαία και χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα και στην πλειονότητά τους παρέχουν χαμηλούς μισθούς.

Στην τρίτη ομάδα περιλαμβάνονται 26 επαγγέλματα που δημιούργησαν ή έχασαν λιγότερες από 20.000 θέσεων εργασίας. Όπως και προηγουμένως, έτσι και εδώ τα επαγγέλματα αυτής της ομάδας καλύπτουν όλο το φάσμα ως προς το εκπαιδευτικά προσόντα του ανθρώπινου δυναμικού τους και ως προς τους μισθούς που παρέχουν μοιρασμένα και εδώ περίπου ισότιμα ανάμεσα σε αυτά που δημιούργησαν και αυτά που απώλεσαν θέσεις εργασίας.

5. Επαγγέλματα, καθήκοντα και δεξιότητες

Κάθε επαγγελματική δραστηριότητα είναι συνυφασμένη με καθήκοντα και με δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την άσκησή τους. Η συζήτηση για τα καθήκοντα και τις δεξιότητες στο πλαίσιο των επαγγελμάτων έχει μια μακρά ιστορία έχοντας ήδη απασχολήσει τους κλασικούς οικονομολόγους από τα τέλη του 18ου αιώνα. Τις τελευταίες ωστόσο δεκαετίες η συζήτηση αυτή έχει γίνει εντονότερη και σε πολλές περιπτώσεις η έμφαση έχει μετακινηθεί από το πεδίο των δεξιοτήτων σε αυτό των καθηκόντων. Και τούτο κυρίως γιατί θεωρείται ότι τα καθήκοντα συνδέονται στενότερα με τη θέση εργασίας, ενώ οι δεξιότητες στενότερα με το άτομο¹³. Και καθώς η τεχνολογία επιδρά περισσότερο στις θέσεις εργασίας, δημιουργώντας νέες ή καταργώντας άλλες, η ανάλυση των καθηκόντων στο πλαίσιο των επαγγελμάτων θεωρείται ότι αναδεικνύει πιο αποτελεσματικά τις επιδράσεις της τεχνολογίας.

Στο πλαίσιο των θεωρήσεων αυτών ως καθήκον θεωρούνται οι διακριτές εκείνες μονάδες εργασιακών δραστηριοτήτων που παράγουν συγκεκριμένα αποτελέσματα (Eurofound, 2016), ενώ ως δεξιότητες θεωρείται το απόθεμα των ανθρώπινων ικανοτήτων που επιτρέπει στα άτομα να ασκούν τα καθήκοντα (Autor 2013), με τα καθήκοντα να διακρίνονται σε πέντε κατηγορίες, με επιμέρους υποδιαίρεσεις σε κάθε κατηγορία. Η πρώτη αφορά στα *φυσικά καθήκοντα* (δύναμη, επιδεξιότητα), η δεύτερη στα *διανοητικά* (διαχείριση πληροφορίας, γραμματισμός, αριθμητισμός, επίλυση προβλημάτων), η τρίτη στα *κοινωνικά* (παροχή υπηρεσιών, πώληση, διδασκαλία, διαχείριση), η τέταρτη στις *μορφές οργάνωσης της εργασίας* (αυτονομία, εργασία σε ομάδες, επαναλαμβανόμενη λειτουργία) και η πέμπτη στη *χρήση εργαλείων και μηχανημάτων* (εργαλεία, εξοπλισμός τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας, εξειδικευμένα προγράμματα πληροφόρησης και επικοινωνίας). Απέναντι στα καθήκοντα αυτά αντιστοιχούν και συσχετίζονται κατηγορίες δεξιοτήτων, όπως, για παράδειγμα, οι δεξιότητες γραμματισμού και αριθμητισμού, οι δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων κ.ο.κ.

Το Eurofound (2016), χρησιμοποιώντας πληροφορίες από έρευνες εργαζομένων, όπως η Ευρωπαϊκή Έρευνα Συνθηκών Εργασίας (EWCS) και η Έρευνα Δεξιοτήτων Ενηλίκων (PIACC), κατασκεύασε δείκτες που μετρούν την ένταση χρήσης της κάθε κατηγορίας καθηκόντων σε κάθε

¹³ Για μια επισκόπηση της συζήτησης αυτής βλ. Eurofound (2016), ενώ για μια αναλυτικότερη θεώρηση στα Spitz-Oener (2006), Autor (2013) και Fernandez-Macias and Bisello (2022).

εργασία και με χρήση κατάλληλης μεθοδολογίας εφάρμοσε τους δείκτες αυτούς στα επαγγέλματα. Κάνοντας χρήση των δεικτών αυτών και της αναλυτικής περιγραφής των καθηκόντων της ISCO 08 για τα επαγγέλματα που στη χώρα μας παρουσίασαν ταυτόχρονα υψηλούς ρυθμούς αύξησης της απασχόλησής τους και δημιουργία μεγάλου αριθμού νέων θέσεων εργασίας διαμορφώθηκε ο Πίνακας 2¹⁴.

Αρχικά, ως προς τα επαγγέλματα που περιλαμβάνονται στον πίνακα, γίνεται φανερό ότι ένα σημαντικό τμήμα τους αφορά επαγγελματίες και επιστημονικά επαγγέλματα, γεγονός που εκ πρώτης όψews θα μπορούσε να θεωρηθεί θετική εξέλιξη. Ωστόσο, όπως ήδη επισημάνθηκε, η ύπαρξη σε σημαντικό βαθμό της οριζόντιας και της κάθετης αναντιστοιχίας περιορίζει τις όποιες θετικές εξελίξεις. Περιλαμβάνονται ταυτόχρονα επαγγέλματα όπως οι (53) απασχολούμενοι στην παροχή ατομικής φροντίδας και οι (94) βοηθοί παρασκευής φαγητών που εντοπίζονται στη χαμηλότερη κλίμακα της ιεραρχίας των επαγγελμάτων (βλ. σχετικά Ευστράτογλου, 2021), με χαμηλές αποδοχές και μη ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας.

Ως προς τη χρήση των καθηκόντων από τα δεδομένα του Πίνακα 2, γίνεται φανερό ότι όλα τα επαγγέλματα απαιτούν έναν συνδυασμό όλων των βασικών κατηγοριών καθηκόντων. Ακόμη και επιστημονικά επαγγέλματα, που σε μεγάλο βαθμό απαιτούν την άσκηση διανοητικών καθηκόντων οι εργασιακές τους δραστηριότητες απαιτούν και την άσκηση φυσικών καθηκόντων. Στο σύνολο σχεδόν των επαγγελμάτων κυριαρχούν τα διανοητικά καθήκοντα και έπονται τα κοινωνικά και έπειτα τα φυσικά. Εξαίρεση αποτελούν τα επαγγέλματα των (94) βοηθών παρασκευής φαγητών, όπου κυριαρχούν τα φυσικά καθήκοντα, και των (83) οδηγών μέσων μεταφοράς και κινητού εξοπλισμού, όπου τα φυσικά καθήκοντα κυριαρχούν των κοινωνικών. Ταυτόχρονα όλα τα επαγγέλματα απαιτούν τη χρήση μηχανημάτων (στην απλούστερη ή στη πιο σύνθετη μορφή τους) αλλά και χρήση βασικών ΤΠΕ, σε βαθμό που κυμαίνεται μεταξύ του 89,9% στους (22) επαγγελματίες του τομέα πληροφόρησης και επικοινωνίας και του 14,6% στους (94) βοηθούς παρασκευής φαγητών, με τη χρήση τους αυτή να απαιτεί την ύπαρξη ψηφιακών δεξιοτήτων.

¹⁴ Τα ποσοστά (μέσα στις παρενθέσεις) που μετρούν τον βαθμό χρήσης των καθηκόντων σε κάθε επάγγελμα δεν αθροίζονται ως προς το 100 λόγω κυρίως της επικάλυψης που υφίσταται ανάμεσα στα καθήκοντα. Για παράδειγμα, η χρήση εξειδικευμένων προγραμμάτων ΤΠΕ απαιτεί τη χρήση βασικών ΤΠΕ.

Πίνακας 2: Καθήκοντα και βαθμός χρήσης τους στα επαγγέλματα που εμφάνισαν υψηλούς ρυθμούς αύξησης της απασχόλησης και μεγάλο αριθμό νέων θέσεων εργασίας στην περίοδο 2011-2022

Επαγγέλματα	Βασικά καθήκοντα	Βαθμός χρήσης καθηκόντων
(25) Επαγγελματίες τομέα πληροφόρησης & επικοινωνίας (αύξηση 179,8% 29.6000 νέες θέσεις)	<ul style="list-style-type: none"> Έρευνα για τη χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών σε επιχειρηματικές λειτουργίες Εντοπισμός τομέων προς βελτίωση και έρευνα των θεωρητικών πτυχών και των λειτουργικών μεθόδων για τη χρήση των υπολογιστών Αξιολόγηση, σχεδιασμός διαμορφώσεων υλικού ή λογισμικού για συγκεκριμένες εφαρμογές, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων Διαδικτύου και πολυμέσων Σχεδιασμός, συγγραφή, δοκιμή και συντήρηση προγραμμάτων υπολογιστών Σχεδιασμός και ανάπτυξη αρχιτεκτονικής βάσεων δεδομένων και συστημάτων διαχείρισης βάσεων δεδομένων Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων ασφαλείας και πολιτικής διαχείρισης δεδομένων, διαχείριση δικτύων υπολογιστών και συναφών υπολογιστικών περιβαλλόντων Ανάλυση, ανάπτυξη, ερμηνεία και αξιολόγηση σύνθετων προδιαγραφών σχεδιασμού και αρχιτεκτονικής συστημάτων, μοντέλων δεδομένων και διαγραμμάτων στην ανάπτυξη, διαμόρφωση και εννοποίηση συστημάτων υπολογιστών 	<ul style="list-style-type: none"> Διανοητικά (63,5) Κοινωνικά (36,1) Φυσικά (16,9) Εργαλεία – μηχανήματα (12,9) Βασικές ΤΠΕ (89,9) Εξειδικευμένες ΤΠΕ (60,5)
(22) Επαγγελματίες τομέα υγείας (αύξηση 92,6% 87.900 νέες θέσεις)	<ul style="list-style-type: none"> Διεξαγωγή έρευνας για την απόκτηση επιστημονικής γνώσης μέσω της μελέτης διαταραχών και ασθενειών ανθρώπων και ζώων και για τρόπους αντιμετώπισής τους Παροχή συμβουλών, εφαρμογή προληπτικών και θεραπευτικών μέτρων, προαγωγή της υγείας Προετοιμασία επιστημονικών εργασιών και εκθέσεων Ενδεχόμενη επίβλεψη άλλων εργαζομένων 	<ul style="list-style-type: none"> Διανοητικά (58,9) Κοινωνικά (39,3) Φυσικά (35,8) Εργαλεία – μηχανήματα (15,0) Βασικές ΤΠΕ (63,2) Εξειδικευμένες ΤΠΕ (5,8)
(53) Απασχολούμενοι στην παροχή ατομικής φροντίδας (αύξηση 82,0% 16.600 νέες θέσεις)	<ul style="list-style-type: none"> Παροχή βοήθειας για την κινητικότητα, το πλύσιμο και άλλες προσωπικές ανάγκες Παροχή βοήθειας σε παιδιά ατομικά για να μάθουν κοινωνικές δεξιότητες Επίβλεψη και συμμετοχή σε δραστηριότητες που ενισχύουν τη σωματική, την κοινωνική, τη συναισθηματική και την πνευματική ανάπτυξη των παιδιών Παρατήρηση και αναφορά ανησυχιών στους λειτουργούς υγείας ή κοινωνικών υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> Διανοητικά (43,5) Κοινωνικά (39,43) Φυσικά (37,3) Εργαλεία – μηχανήματα (11,3) Βασικές ΤΠΕ (38,2) Εξειδικευμένες ΤΠΕ (4,2)
(94) Βοηθοί παρασκευής φαγητών (αύξηση 75,5% 15.500 νέες θέσεις)	<ul style="list-style-type: none"> Προετοιμασία απλών ή προπαρασκευασμένων τροφίμων και ποτών, όπως σάντουιτς, πίτσες, ψάρια και πατατάκια, σαλάτες και καφέ Πλύσιμο, κοπή, μέτρηση και ανάμειξη τροφίμων για μαγείρεμα Χειρισμός εξοπλισμού μαγειρέματος, όπως γκριλ, φούρνους μικροκυμάτων και φριτζέξ με λίπος Καθαρισμός κουζινών, χώρων προετοιμασίας φαγητού και χώρων εξυπηρέτησης. Καθαρισμός μαγειρικών και γενικών σκευών που χρησιμοποιούνται σε κουζίνες και εστιατόρια 	<ul style="list-style-type: none"> Φυσικά (37,1) Διανοητικά (29,1) Κοινωνικά (27,5) Εργαλεία – μηχανήματα (18,2) Βασικές ΤΠΕ (14,6) Εξειδικευμένες ΤΠΕ (1,2)
(41) Υπάλληλοι γενικών καθηκόντων (αύξηση 50,9% 108.200 νέες θέσεις)	<ul style="list-style-type: none"> Καταγραφή, προετοιμασία, ταξινόμηση και αρχειοθέτηση πληροφοριών Ταξινόμηση, άνοιγμα και αποστολή αλληλογραφίας Προετοιμασία εκθέσεων και αλληλογραφία ρουτίνας Φωτοτύπηση και αποστολή εγγράφων με φαξ Χειρισμός προσωπικών υπολογιστών, επεξεργαστών κειμένου, γραφομηχανών για εγγραφή, εισαγωγή και επεξεργασία κειμένου και δεδομένων Διόρθωση και διόρθωση αντιγράφου. Προετοιμασία τιμολογίων και έλεγχος στοιχείων 	<ul style="list-style-type: none"> Διανοητικά (47,8) Κοινωνικά (32,8) Φυσικά (14,6) Εργαλεία – μηχανήματα (8,4) Βασικές ΤΠΕ (77,9) Εξειδικευμένες ΤΠΕ (6,5)
(34) Βοηθοί επαγγελματιών νομικού, κοινωνικού & πολιτιστικού τομέα (αύξηση 44,4% 14.100 νέες θέσεις)	<ul style="list-style-type: none"> Παροχή τεχνικών και πρακτικών υπηρεσιών και λειτουργιών υποστήριξης σε νομικές διαδικασίες και έρευνες, προγράμματα κοινωνικής και κοινοτικής βοήθειας και θρησκευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες Συμμετοχή και κρίση σε αθλητικές εκδηλώσεις Ανάπτυξη και παροχή αθλητικών προγραμμάτων προπόνησης, φυσικής κατάστασης και ψυχαγωγίας Συνδυασμός δημιουργικών και τεχνικών δεξιοτήτων σε ποικιλία καλλιτεχνικών, πολιτιστικών και γαστρονομικών δραστηριοτήτων Δημιουργία πιάτων και μενού και επίβλεψη της προετοιμασίας των γευμάτων 	<ul style="list-style-type: none"> Διανοητικά (49,9) Κοινωνικά (44,8) Φυσικά (25,6) Εργαλεία – μηχανήματα (9,6) Βασικές ΤΠΕ (62,5) Εξειδικευμένες ΤΠΕ (5,1)

(Συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα)

Επαγγέλματα	Βασικά καθήκοντα	Βαθμός χρήσης καθηκόντων
<p>(24) Επαγγελματίες επιχειρήσεων & διοίκησης</p> <p>(αύξηση 28,6% 28.900 νέες θέσεις)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συλλογή, ανάλυση και ερμηνεία πληροφοριών σχετικά με την οικονομική βιωσιμότητα, το κόστος και την αποτελεσματικότητα των συναλλαγών των οργανισμών • Διεξαγωγή ελέγχων, προετοιμασία οικονομικών καταστάσεων και έλεγχος συστημάτων διαθεσίμων για οργανισμούς • Ανάπτυξη και αναθεώρηση οικονομικών σχεδίων και στρατηγικών, εκτέλεση εντολών αγοράς και πώλησης και διαπραγμάτευση αγοράς και πώλησης εμπορευμάτων • Ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση προγραμμάτων πρόσληψης, κατάρτισης και ανάπτυξης προσωπικού • Έρευνα, ανάπτυξη, υλοποίηση εκστρατειών μάρκετινγκ και δημοσίων σχέσεων • Μελέτη και ανάπτυξη μεθόδων και πολιτικών για τη βελτίωση και την προώθηση των κυβερνητικών και επιχειρηματικών λειτουργιών και της αποτελεσματικότητας • Απόκτηση και ενημέρωση γνώσεων για τα αγαθά και τις υπηρεσίες των εργοδοτών και των ανταγωνιστών, καθώς και για τις συνθήκες της αγοράς • Αξιολόγηση των αναγκών των πελατών και επεξήγηση και επίδειξη αγαθών και υπηρεσιών σε αυτούς 	<ul style="list-style-type: none"> • Διανοητικά (61,6) • Κοινωνικά (44,1) • Φυσικά (9,9) • Εργαλεία – μηχανήματα (6,6) • Βασικές ΤΠΕ (88,3) • Εξειδικευμένες ΤΠΕ (12,3)
<p>(83) Οδηγοί μέσων μεταφοράς & χειριστές κινητού εξοπλισμού</p> <p>(αύξηση 19,7% 36.600 νέες θέσεις)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οδήγηση και φροντίδα τρένων και μηχανοκίνητων οχημάτων • Οδήγηση, χειρισμός και παρακολούθηση κινητών βιομηχανικών και γεωργικών μηχανημάτων και εξοπλισμού • Εκτέλεση καθηκόντων καταστρώματος επί πλοίων και άλλων πλωτών σκαφών 	<ul style="list-style-type: none"> • Διανοητικά (38,2) • Φυσικά καθήκοντα (33,5) • Κοινωνικά (31,8) • Εργαλεία – μηχανήματα (34,0) • Βασικές ΤΠΕ (27,9) • Εξειδικευμένες ΤΠΕ (2,2)
<p>(54) Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών προστασίας</p> <p>(αύξηση 17,8% 15.700 νέες θέσεις)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόληψη, καταπολέμηση και κατάσβεση πυρκαγιών • Διάσωση ανθρώπων από φλεγόμενα κτίρια και χώρους ατυχημάτων και όσων έχουν παγιδευτεί σε επικίνδυνες καταστάσεις • Τήρηση του νόμου και της τάξης, επιβολή νόμων και κανονισμών, περιπολία σε δημόσιους χώρους και σύλληψη παραβατών • Διεύθυνση της κυκλοφορίας και ανάληψη εξουσίας σε περίπτωση ατυχήματος • Παρακολούθηση και διατήρηση της τάξης μεταξύ των κρατούμενων σε φυλακές, αναμορφωτήρια ή σωφρονιστικά ιδρύματα • Περιπολία ή παρακολούθηση χώρων για την προστασία της περιουσίας από κλοπές και βανδαλισμούς, έλεγχος της πρόσβασης σε εγκαταστάσεις και τήρηση της τάξης και επιβολή κανονισμών σε δημόσιες εκδηλώσεις και εντός εγκαταστάσεων • Ενδεχόμενη επίβλεψη άλλων εργαζομένων 	<ul style="list-style-type: none"> • Διανοητικά (45,0) • Κοινωνικά (43,6) • Φυσικά καθήκοντα (32,5) • Εργαλεία – μηχανήματα (16,9) • Βασικές ΤΠΕ (60,9) • Εξειδικευμένες ΤΠΕ (5,7)
<p>(21) Επιστημονικά επαγγέλματα & μηχανικοί</p> <p>(αύξηση 15,1% 17.700 νέες θέσεις)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διεξαγωγή έρευνας, παροχή συμβουλών ή εφαρμογή επιστημονικών γνώσεων που αποκτήθηκαν μέσω της μελέτης δομών και ιδιοτήτων φυσικής ύλης • και φαινομένων, χημικών χαρακτηριστικών και διεργασιών διαφόρων ουσιών, υλικών και προϊόντων, όλων των μορφών ανθρώπινης, ζωικής και φυτικής ζωής, μαθηματικών και στατιστικής • Παροχή συμβουλών, σχεδιασμός και διεύθυνση κατασκευής κτιρίων, πόλεων και συστημάτων κυκλοφορίας ή πολιτικών μηχανικών και βιομηχανικών κατασκευών, καθώς και μηχανών και λοιπού εξοπλισμού • Παροχή συμβουλών και εφαρμογή μεθόδων εξόρυξης και διασφάλιση της βέλτιστης χρήσης τους • Δημιουργία χαρτών • Μελέτη και παροχή συμβουλών για τεχνολογικές πτυχές συγκεκριμένων υλικών, προϊόντων και διαδικασιών, καθώς και για την αποτελεσματικότητα της παραγωγής και της οργάνωσης της εργασίας • Προετοιμασία επιστημονικών εργασιών και εκθέσεων • Ενδεχόμενη επίβλεψη άλλων εργαζομένων 	<ul style="list-style-type: none"> • Διανοητικά (65,4) • Κοινωνικά (42,3) • Φυσικά καθήκοντα (17,5) • Εργαλεία – μηχανήματα (19,1) • Βασικές ΤΠΕ (85,5) • Εξειδικευμένες ΤΠΕ (22,5)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, ISCO 08, Eurofound (2016)
(επεξεργασία των συγγραφέων)

Ειδικότερα στους επαγγελματίες [(25) τομέα πληροφόρησης, (22) τομέα υγείας, (24) επιχειρήσεων και διοίκησης] και στα (23) επιστημονικά επαγγέλματα και μηχανικούς, που περιλαμβάνουν στους κόλπους τους μεγάλους αριθμούς ελεύθερων επαγγελματιών, ο συνδυασμός υψηλών διανοητικών καθηκόντων και υψηλής χρήσης βασικών και εξειδικευμένων ΤΠΕ αναδεικνύει τη σημαντική διαφοροποίηση του τρόπου παροχής των υπηρεσιών τους, σημαντικό τμήμα των οποίων παρέχεται μέσω Η/Υ (βλ. αναλυτικά Susskind and Susskind, 2017).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Autor, D. H. (2013). "The task approach to labor markets: An overview", Working Paper 18711, National Bureau of Economic Research, Massachusetts.
- Ευστράτογλου, Α. (2017). *Απασχόληση και επαγγέλματα το νέο αιώνα στην Ελλάδα*, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.
- Ευστράτογλου, Α. (2021. Φεβρουάριος). *Εξελίξεις στα επαγγέλματα 2013-2020. Αναβάθμιση, υποβάθμιση, πώλωση των επαγγελμάτων και ψηφιακές δεξιότητες στις περιόδους ανάκαμψης της απασχόλησης και της πανδημίας*, Κείμενο Παρέμβασης 08, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.
- Ευστράτογλου, Α. και Κρητικίδης, Γ. (2023). *Τεχνολογικές εξελίξεις, ανθρώπινο δυναμικό και επαγγέλματα* (υπό δημοσίευση), Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.
- Ευστράτογλου, Α. και Κρητικίδης, Γ. (2020). *Ανθρώπινο δυναμικό στην ελληνική βιομηχανία την περίοδο της κρίσης (2008-2018)*, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.
- Eurofound (2016). *What do Europeans do at work? A task - based analysis: European Jobs Monitor 2016*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.
- Fernadez-Macias, E. and Bisello, M. (2022). "A comparative taxonomy of tasks for assessing the impact of new technology on work", *Social Indicators Research*, 159, pp. 821-842.
- Gershuny, J. and Miles, I (1983). *The New Service Economy. The Transformation of Employment in Industrial Societies*. Frances Pinter, London.
- ΙΝΕ ΓΣΕΕ (2022). *Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση. Ετήσια Έκθεση 2022*, Αθήνα.

- ILO (χ.χ.). *International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08): Structure, group definitions and correspondence tables*, Geneva.
- ΚΑΝΕΠ (2022). *Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης. Εκπαίδευση και απασχόληση. Μέρος Β. Δείκτες και βασικά μεγέθη των τομέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς 2002-2019*.
- Λαπατσώρας, Σ., Μηλιός, Γ. και Μιχαηλίδης, Π. (2020). *Οι επιπτώσεις της ψηφιοποίησης στην αγορά εργασίας*, Μελέτη 46, Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.
- Oesch, D. (2013). *Occupational Change in Europe: How Technology and Education Transform Job Structure*, Oxford University Press.
- Spitz-Oener, A. (2006). "Technical change, job tasks and rising educational demands: Looking outside the wage structure", *Journal of Labor Economics* 24(2), pp. 235-270.
- Susskind, R. and Susskind, D. (2017). *The Future of Professions. How Technology will Transform the Work of Human Experts*, Oxford University Press.
- World Economic Forum (2016). *The Future of Jobs. Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution*, Global Challenge Insight Report.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

Εμμ, Μπενάκη 71Α

10681, Αθήνα

Τηλ. 210 8202257

E-mail: info@inegsee.gr

www.inegsee.gr

Οι απόψεις που διατυπώνονται στο παρόν κείμενο είναι των συγγραφέων και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη τις θέσεις της ΓΣΕΕ.

Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση όλου ή μέρους του κειμένου χωρίς την άδεια του εκδότη. Επίσης, η αναδημοσίευση (όλου ή μέρους του) χωρίς αναφορά της πηγής

Γλωσσική επιμέλεια – Διορθώσεις: Στέλλα Ζούπα

ISSN: 2623-4548

ISBN: 978-618-5668-59-4

Copyright ©INE ΓΣΕΕ